

DRAMATICKÁ TVORBA OLIVERY NIKOLOVOVÉ

V šedesátých letech 20. století se na makedonské literární scéně objevila jedna z nejvýznamnějších moderních makedonských dramatických a prozaických pro děti a mládež – Olivera Nikolovová (nar. 1936). Projevila se jako velice svérázná a osobitá autorka, která se nehodlá spokojit s tradiční podobou prózy a dramatu a pojímá je po svém. V každém díle přichází ke čtenáři s něčím novým, pružně reaguje na změny v literatuře i ve společnosti, snaží se o bezprostřední vyjádření vlastních pocitů, které jsou často totožné s pocity celé společnosti. Svým dílům se snažila vtisknout co nejzajímavější podobu, která čtenáře upoutá a uspokojí.

Tvorbu O. Nikolovové bychom mohli nejlépe charakterizovat jejími vlastními slovy: *Pišuvaneto go sfakjam kako součestvo so živeeneto na lugjeto, kako solidariziranje so toj dolg čovečki vek, kako sorabotka, sodrugarstvo. Koga pišuvam – toa za mene znači deka sakam da kažam – lugje, so vas sum so se što imam, tečam vo vašata reka, a toa go doživuvam so ova pišuvanje. Ne smetam deka znam nešto osobeno, povekje od drugite. I ona što go znam go steknav vrz baza na dosegašното tugjo znaenje. Tradicijata, nasledstvoto osobeno me vozbuduva. I ona što sakam da im go kažam na decata i na lugjeto e deka sum tuka, vo nivniot chor deka možebi sakam da peam na svoj glas, no tokmu za da ja proširi toj nov ton opštata charmonija.*¹

Cílem tohoto příspěvku je seznámit vás s dramaty Olivery Nikolovové, jejichž společným jmenovatelem je rozmanitost a originalita ve výběru motivů, forem a jazykových prostředků. Styl autorky je přitažlivý zejména svou bezprostředností, otevřeností a přehledností. Olivera Nikolovová si jím získala velké uznání kritiky i publika. Většinu svých dramát napsala či dodatečně upravila do podoby scénické i rozhlasové hry. Ve výběru motivů, forem, jazykových prostředků, výběru postav, prostředků a situací autorka nešetřila fantazií a důvtipem. Pro pestrost a různorodost je tedy nelze

¹ Drugovac, M.: Makedonskata kniževnost za deca i mladina, Skopje 1996, s. 334.

charakterizovat podle nějakých předepsaných kritérií. Můžeme v nich vysledovat pouze společný výchozí materiál, ze kterého autorka čerpala a tím je lidová slovesnost. S motivy z lidové slovesnosti se setkáme ve hrách *Stříbrné jablko* (1975, *Srebrnoto jabolko*), *Ťuk, ťuk Stojánku* (1975, *Čuk, čuk Stojanče*) a *Chytrá hlava* (1984, *Umna glava*).

Drama *Stříbrné jablko* bylo napsáno na motivy těchto lidových pohádek: *Itriot kalva i majstorot*, *Ženska itrost*, *Bakalo što mu natpišuel vo tevero na mušteriite* a *Bogatio ergen što bil mnogu skržav*.² Hra je založena na ženském důvtipu, chytrosti a vynalézavosti, ženské odvetě vůči lakomému muži.

Jednotlivé motivy z pohádek se Oliveře Nikolovové podařilo mistrným způsobem spojit v jeden celek. Vylíčila zde typického Makedonce minulého století s jeho charakteristickými vlastnostmi, mezi než patří chytrost, smysl pro humor, umění někoho přelstít. Pro větší autentičnost zachovala i původní podobu jazyka, kterým Marko Cepenkov pohádky zapsal, a to prilepský dialekt. Spojením různorodých motivů se drama podobá neobvyklé, moderní pohádce. Do jisté míry přerůstá v popis podivuhodného světa založeného na lži, přetvářce, obelhávání a přelstívání, který je však nedílnou součástí reálného světa.

Hlavními postavami hry jsou kupec, jeho nevěsta, mládenec, lékař, krčmář, klenotník, tovaryšové, zákazníci, Dodole a jeho družina a fotograf.

Kupec byl velice lakomý a skrblivý člověk. Naopak krčmář byl dobrosrdečný a přející člověk. S radostí pohostil Dodole a jeho družinu³, za kterou si kupec jenom odplivl. Během celého příběhu se objevuje postava fotografa jakožto nestranné postavy, která dodává dramatu současný, moderní charakter.

Kupec neustále šidil své zákaznky, nařizoval tovaryšům, aby zapisovali do účetní knihy vyšší částky, než ve skutečnosti byly. Nedbal na jejich nelibost a reptání a stál si na svém, že s poctivostí se daleko nedojde, nedosáhne se vytouženého bohatství – stříbrného jablka.

Jednou se na tržišti objevil chlapec, který hledal práci, aby z vydělaných peněz mohl živit matku. Kupec mu nabídl pomoc. Nechal jej ostříhat

² Informaci, ze kterých pohádek Marka Cepenkova O. Nikolovová vycházela, jsem našla v tisku.

Pohádky, jejichž názvy jsem uvedla v textu – viz Cepenkov, M.: *Makedonski narodni prikazni*, sv. 5, Skopje 1972, pohádka č. 312 – *Itriot kalva i majstorot*, s. 167.; č. 358 – *Bogatio ergen što bil mnogu skržav*, s. 298 – 301.; č. 364 – *Ženska itrost*, s. 310 – 315.; č. 377 – *Bakalo što mu natpišuel vo tevero na mušteriite*.

³ Lidový obyčej průvodu s Dodolem má na Balkáně hlubokou tradici. Udržoval se zejména na venkově jako rituál, kterým se přivolával déšť v letním období sucha.

a oholit a poslal jej ke studni, kam chodily ženy pro vodu. Dohodli se, že kterou ženu se mu podaří obloudit a získá od ní peníze, rozdělí si je rovným dílem. Jenže chlapci naletěla právě kupcova nevěsta. Kupec se rozložil, co si to vybral za nevěrnici a poběhlici, která nerozvážně rozhazuje peníze. Vybral si ji pro její skromnost. Jeho nevěsta dokonce *ne jade lebec, a živa da bide*.⁴ Kupec měl v úmyslu chytit ji při schůzce s chlapcem, proto k ní chlapce znovu poslal. Nevěsta však byla chytrá a chlapce po každé schovala. Jednou jej zamotala do rohože, podruhé jej ukryla do komína. I když kupec pokaždé celý dům prohledal, chlapce nikdy nenašel.

Chlapec dál chodil za kupcovou nevěstou, která mu podstrojovala, jak jen mohla. Jednou mu usmažila koblihy. Kupec je přistihl, když je jedlí a obořil se na ženu, jak to, že jí koblihy, vždyť jí k životu není potřeba ani kousek chleba? Nevěsta se bránila, že je ta, kterou hledal. Nejí chleba, ale koblihy. A bude je dělat každý den, jednu mísu pro sebe, jednu pro něho a třetí pro svého otce. Kupec se hrozil představy, že mu žena projí majetek. Hrozil, sliboval, jen ať svůj úmysl odvolá. Když stále trvala na svém, rozhodl se zničit ji i chlapce a zapálil svůj dům. Chlapec s nevěstou včas utekli a dům shořel zbytečně.

Drama končí tím, že kupci nezůstalo nakonec nic. Dům shořel i s veškerým nastřádaným majetkem a s nevěstou se oženil chlapec. Příběh uzavírá lékař poučením: *Se presegaše po srebrenoto jabolko, se presegaše, ama tolkua ke činelo. Sekoaš stapo imal dva kraja. Toa za pamet. Itrite duri da go preesapat vekot, budalite kje si gi pominat.*⁵

O. Nikolovová prostřednictvím postav dramatu *Stříbrné jablko* vylíčila dominantní lidské vlastnosti a charakterové rysy nejen našich předků, ale i současných lidí. Na jedné straně vidíme obchodně – tržní morálku, lakotu a chamtivost, na druhé straně moc opravdové lásky. Pohádkový motiv příběhu můžeme vidět např. v názvu dramatu – *Stříbrné jablko*. Divák může příběh vnímat nejen jako úsměvnou pohádku, kde dobro zvítězí nad zlem, ale např. jako komedii či frašku o životě, o vnímání života lidmi různých generací, názorů a profesí.

Kromě velice přitažlivé obsahové stránky hry musíme podtrhnout i jazykovou stránku. Ponecháním dialektu, který podtrhuje bodrost venkovského prostředí, autorka odhalila půvab a pestrost hovorového jazyka. Proto je *Stříbrné jablko* blízké všem generacím, dětem pro pohádkový podtext a vítězství dobra nad zlem, dospělým pro pobavení i zamyšlení.

4 Nikolova, O.: *Srebrenoto jabolko*, izbor, Skopje 1998, s. 20.

5 Tamtéž, s. 63.

Další scénickou hrou O. Nikolovové je *Ťuk, ťuk Stojánku*. Toto drama bych charakterizovala jako mozaiku lidových motivů a dětských her z minulého století i ze současnosti.

Hra byla napsána na motivy pohádek, přísloví a rčení, které byly zapísány již zmiňovaným Markem Cepenkovem. Autorka zde opět skloubila dva zdánlivě protilehlé póly, lidovou slovesnost a svět současných makedonských dětí.

Hlavními postavami hry jsou čtyři páry dětí – Stojan a Stojanka, Ivan a Ivanka, Ognen a Ogenka, Bojan a Bojanka – osm kamarádů, zvědavých, neposedných, současných makedonských dětí, které jsou bezprostřední a veselé. Je pro ně zcela přirozené, že jejich hry doprovázejí písničky, říkadla, dětské žvatláni a rozumování. Jak se o hře vyjádřil Petr Bakevski, neformální dětské hry přestavení ožívují, přirozeně přitahují pozornost malých diváků. *Junacite gi vodat dinamično i vozbudljivo, a igrite scenski gi osmisluvaat so golema smisla za duchovnost.*⁶ Ivan Mazov v kulturní rubrice jiného tisku kladně hodnotí přiblížení se dramatu dětskému divákovi prostřednictvím her, ... *postiganje na golema komunikacija na pretstavata, za koja stanuva zbor, so publikata na koja e e nameneta i za edukativnoto značenje na samata pretstava i zaradi našata dosegašna praktika vo vrska so izdavanjeto na pogolemiot del na makedonskoto narodno tvoreštvo od strana na našite naučni i izdavački institucii.*⁷ Myslím, že právě v nespoutanosti dětské fantazie, kterou drama nabízelo, tkví hodnota a význam této hry.

O. Nikolovová nám mimo jiné zprostředkovala, jak si hrávaly naše babičky. Ukázala, že jejich hry jsou stále živé, přiblížila nám jejich původ a vývoj, vyjádřila rozmanitost dětské fantazie, která je stejně tvůrčí dnes, jako před sto lety.

Přesto, že se v každé scéně rozvíjí jiná hra či pohádka, nepůsobí to na diváka rušivě. Hry, jako např. *krienka – miženka, preska kulica, miždupka, preskakuška, fota, prebrojuvanje, dame lum, pošta* a další,⁸ se střídají s vyprávěním říkadel a pohádek např. o sluníčku, měsíci, carských dcerkách, „Plešatém a Usmrkaném“ a dalších postavách. O. Nikolovová všechny zdánlivě nesourodé prvky spojila v jeden harmonický celek.

⁶ Bakevski, P.: *So mnogu duch i invencija*, Večer, 17.12. 1975, s. 9.

⁷ Mazov, I.: Cepenkov i pred decata, Nova Makedonija, 17.12. 1975, s. 10.

⁸ Podrobně se vznikem, vývojem i náplní her dětí v Makedonii zabýval Emanuel Fait ve své studii. Fait, E.: *Hry mládeže v Makedonii*, Výroční zpráva žižkovského reálného gymnasia za rok 1906/1907, Praha 1907.

Jedna z pohádek vypráví o malém chlapci, který měl v prsou tři srdce. Dvě z nich tloukla, třetí spalo. V něm spali dva holoubci, kteří čekali na okamžik, kdy budou moci odletět. Jednoho dne se rozbušilo i třetí srdce, holoubci se probudili a vzlétli ke slunci. Chlapec cítil, že je musí najít. Vyrobit si ze železa opánky, hůl a mošnu, rozloučil se s rodiči a vydal se do světa. Neznal cestu, proto se ptal pocestných, slavičků, Měsíce a Slunce, zda holoubky neviděli.

Vyprávění je přerušováno dětskými hrami na jevišti. Některé z nich jsou známé i u nás, např. rozpočítávání se za pomoci rozličných krkolomných rozpočítadel. Děti někdy používají i na první pohled nesmyslná slova a zkomoleniny, které jsou výsledkem všem dobře známého dětského brebtání a rozumování, které je srozumitelné pouze jim. Domnívám se, že cílem O. Nikolovové bylo dát dětem co největší svobodu ve vnímání a prožívání dramatu, poskytnout jim prostor pro vlastní názor, dát jim podnět pro uvažování a „fantazírování“. Autorka nechtěla spoutat myšlenky dětského diváka striktně danou osnovou příběhu, ale chtěla je pouze inspirovat.

Podobné prvky můžeme najít i v následujícím dramatu O. Nikolovové *Země, do níž nikdy nelze dorazit* (1965, *Zemja do koja nikogaš ne se stignuva*). I v této hře jsou hlavními představiteli děti, které svojí bezprostředností probouzejí dětskou zvědavost a fantazii. Rozdíl spočívá ve výběru her, které jsou prezentovány na jevišti. Zatímco v *Ťuk, ťuk Stojánku* je kladen důraz na hry, které mají stanovená pravidla, v *Zemi, do níž nikdy nelze dorazit* se jedná o hru zcela originální, která postrádá pravidla, neboť je výsledkem momentální situace a rozvíjí se směrem, který jí určí herec. V obou dramatech se vyskytuje motiv hledání, který je však pokaždé pojat a zpracován jiným způsobem. Zatímco v *Ťuk, ťuk Stojánku* je stanoven konkrétní cíl cesty – chlapec chce najít holoubky, v *Zemi, do níž nikdy nelze dorazit* je cíl abstraktní. Je to *edna neobična, čudesna i volšebna zemja*.⁹ Až na konci dramatu se dozvíme příčinu hledání země, do které nemůžeme nikdy doputovat. Je to malý chlapec Zoran, který při psaní posledního slova domácí úlohy, jímž bylo slovo *zemja* – země, si začne hrát s jeho jednotlivými písmeny. Do hry tak vstupují kromě Zorana, *koj e vinovnikot za patuvanje vo nekoja neobična i čudesna zemja, onoj komu se mu e poinaku odošto e navistina*,¹⁰ ještě Emil, Michal, Jonče a Aco. Začáteční písmena jmen dětí tvoří dohromady slovo ZEMJA.

⁹ Nikolova, O.: *Čuk, čuk Stojanče. Srebrenoto jabolko*, izbor, Skopje 1998, s. 187.

¹⁰ Nikolova, O.: c. d., s. 249.

V průběhu putování se snaží vždy jedno z dětí nařizovat druhým, která slova mají říkat. Vždy chtějí, aby vybíraly slova podle počátečního písmene svého křestního jména. Proto postupně procházíme zemí „Z“, kde se zdejší obyvatelé dorozumívají pouze pomocí slov začínajících na písmeno „Z“, pak zemí „E“, „M“, „J“ a „A“. V každé ze zemí se nejvíce líbí právě tomu, na jehož písmeno se v zemi mluví. Ostatní děti jsou nespokojeny, nelíbí se jim monotónnost, omezování svobody a manipulování s jejich fantazií. V závěru dojdou děti k názoru, že raději zůstanou tam, kde žijí. Poznají deka *soopštenjeto što go objavivme e napolno pogrešno... Zoran reši da ostane onamu kade i što beše dosega – proširuvajki ja mastilavata točka zad zborot ZEMJA, posledniot zbor na negovata domašna zadača.*

Scénická hra *Země, do níž nikdy nelze dorazit* se od ostatních autorčinných her liší tím, že zde není fabule, ani boj dobra a zla, se kterým se setkáváme ve většině her a pohádek pro děti.¹¹ Děti si hrají se slovy, volně je za sebe řadí, tvoří rozmanitá slovní spojení, aniž by vždy dávala smysl. Jak se vyjádřil Mateja Matevski, z psychologického hlediska se jedná o jeden z nejpřirozenějších způsobů obohacování slovní zásoby, trénování paměti a rozvíjení dětské fantazie.¹² O dramatu *Země, do níž nikdy dorazit* O. Nikolovová řekla, že *toa e fantastična proza, tokmu taa forma ja nametna nejzinata temperamentna, živa kompozicija.*¹³ Ve hře dominuje experimentování se slovy, které může v některých momentech zastřít souvislosti a smysl hry. Autorka však postupuje přesně tak, jak si děti povídají, skládají za sebe slova ne proto, aby dávala smysl, ale aby se rýmovala nebo podtrhla rytmus řeči. To je jedna z cest do dětského světa fantazie a představitivosti.

Dalším dramatem, pro které autorka čerpala z bohatství lidové slovesnosti, je *Chytrá hlava (1984, Umna glava)*. Tentokrát se soustředila na nepřeberné množství různých rčení, přísloví a lidových moudrostí, které zpestřila spojením s neobvyklými replikami a situacemi. V příběhu vystupuje kromě hlavní postavy chlapce Chytré hlavy skupina dívek – potenciálních nevěst, boháč a skupina lidí, kteří jej přelstí. Hlavním motivem je opět hledání, které má však zcela jiný směr i cíl, než stejný motiv v předchozích hrách.

---

11 Drugovac, M.: *Sovremen pristap kon detskata psicha*, Nova Makedonija, 6.3. 1968.

12 Matevski, M.: *Pred krenata rampa*, Razgledi, maj 1968, s. 1095 – 1096.

13 Drugovac, M.: *Makedonskata kniževnost za deca i mladina*, Skopje 1996, s. 339.

Chlapec Chytrá hlava hledal nevěstu, bohatství, všechnu moudrost světa, ale i sebe samého, jistotu, bezpečí, své poslání. Chodil po tři léta po světě a zapisoval si všechny moudrosti, které slyšel od lidí. Chtěl být nejchytřejší mezi všemi, aby jej nemohl nikdo napálit. Své zkušenosti a rady mu poskytl např. holič, pradlen, brusič nožů, krčmář, cukrář a další. Každý mu radil, jak nejlépe uměl. Někdy upřímně, jindy jen k vlastnímu prospěchu. Rozmanitá přísloví a rčení, která postavy pronášejí, dokazují bohatost a půvab lidové tradice a moudrosti. Do popředí vystupují nejen životní zkušenosti, ale i charakterové vlastnosti lidí – vypočítavost, závist, lakomství a lest v kontrastu s lidskou naivností a hloupostí, které v dramatu ztělesňují mazaný chudák a hloupý boháč.

Boháč měl jedinou dceru a měl v úmyslu ji dobře provdat. Dcera se však zamilovala do chlapce Chytré hlavy. Boháč s její volbou nesouhlasil, chtěl se chlapce nějak zbavit a navíc na něm ještě vytěžít něco peněz. A tak si spolu začali povídat, předháněli se, kdo zná víc rčení a přísloví, jeden chtěl přelstít a doběhnout druhého, vykřikovali své moudrosti, jako kdyby sázeli na trumfy stůl. Boháč navrhl, že chlapci prodá loňský sníh. Když si pláclí a boháč si začal mnout ruce, jak výhodný obchod uzavřel, chlapec mu nařídil, ať mu ten sníh přiveze domů, jinak mu za něj nemůže vyplatit smlouvenou částku. Boháč se začal vykrucovat a přemýšlel, jak ze zapeklité situace ven. Dokonce chlapci nabídl dceru za manželku. Chlapec Chytrá hlava se cítil vítězem. Rychle mu narostl hřebínek a začal dělat drahoty. Když dcera viděla, jaký je, s pláčem utekla.

Chytrá hlava od té doby chodil jako tělo bez duše. Jedna stařenka mu dala radu, která předčila všechny předchozí: *Čovečkite itroštini i mudroštiny kraj si nemaat ... i nikogaš ne kje gi dopišeš do kraj. Tuku ti frli go toj tefterot i ne dengubi si mnogu, oti kako si pokjnal – kje si trgneš gemija po suvo.*¹⁴

Příběh má šťastný konec. Chlapec pochopil, že největší moudrostí na světě je ta, kterou získá vlastní zkušeností a že nejpravdivější je hlas srdce a ne hlas sobectví, pýchy a nadutosti.

Chytrá hlava je na jedné straně usměvavá, na straně druhé velice poučná a pravdivá hra. Je až obdivuhodné, s jakou precizností se O. Nikolovové podařilo skloubit vyprávění příběhu s bezpočtem přísloví a rčení. Hranici, která by mohla stát mezi těmito dvěma oblastmi, není vůbec patrná. Výroky postav odhalují život obyčejných lidí, jejich mentalitu, způsob vnímání a uvažování, i jazyk. To vše spolu s atmosférou, která příběh pod-

¹⁴ Nikolova, O.: *Umna glava. Srebrenoto jabolko*, izbor, Skopje 1998, s. 181.

barvuje a podtrhuje jeho půvab a dynamičnost, tvoří podle mého názoru velice hodnotné dramatické dílo. I hodnocení kritiky v tisku vyznělo v jeho prospěch. ¹⁵

Dalším dramatem pro děti je *Od palce po sen* (1970, *Od palec do son*).¹⁶ Autorka jej napsala jako rozhlasovou hru pro nejmenší děti. V příběhu vystupují pouze tři postavy: malý chlapec Zoran, kterému říkají Zoky, maminka a tatínek.

Od palec do son e radio bajka za deca, sozadadena vo edna vistinska kada za kapeње, od mama, tato i od Zoki – onoj što nejkje da se banja. ¹⁷

Na první pohled zcela všední činnost se v podání O. Nikolovové proměnila v opravdové dobrodružství. Malý Zoky předkládá mamince své fantastické nápady, chce, aby si s ním povídala, hrála, byla mu stále na blízku. Autorka líčí Zokyho rozumování, jeho nápady a přání. Nepřímou ukazuje i hluboké pouto mezi maminkou a dítětem, jeho důležitost pro oba.

Do role Zokyho se jistě rychle vžije každý dětský divák. Dítě vyhledává příležitosti, ve kterých může využít své fantazie, představivosti, touží po dobrodružství, chce si hrát, povídat si a především nechce zůstat samo, opuštěné a nepovšimnuté. O. Nikolovová se v dramatu projevila jako vnímavý, milující rodič, který se snažil, aby jeho dítě citově nestrádalo, necítilo se odstrčené.

Dramata, která jsem se pokusila ve svém příspěvku analyzovat, tvoří jen zlomek děl, která Olivera Nikolovová napsala. Je autorkou i řady velice úspěšných románů pro mládež, které sklidily, stejně jako dramata, velký úspěch. Český čtenář se může seznámit se dvěma prózami, které O. Nikolovová věnovala těm nejmenším: *Pohádky o Zokym Pokym* (1963, *Pri-kazni za Zoki Poki, český překlad z roku 1995*)¹⁸ nebo *Přátelé Bon a Bona* (1974, *Prijatelite Bon i Bona, slovenský překlad z roku 1978*).¹⁹

Pro díla Olivera Nikolovové je charakteristická dobrá srozumitelnost, přehlednost a ucelená kompozice. Je nutné ocenit nejen stránku jazykovou a výběr výrazových prostředků, ale i jednoduchost, bohatost a pestrost le-

¹⁵ Mazova, L.: *Tolkuvanje na pogovorkite*, Nova Makedonija, 13.12. 1983.

¹⁶ Hra byla napsána původně pro rozhlas, poté přepracována jako próza – Nikolova, O.: *Veseliot tažen Vladimir*, Skopje 1983.

¹⁷ Nikolova, O.: *Od palec do son. Srebrenoto jabolko*, izbor, Skopje 1998, s. 253.

¹⁸ Nikolovová, O.: *Pohádky o Zokym Pokym*, čes. překlad Dorovská, D., Dorovský, I.: Brno 1995.

¹⁹ Nikolovová O.: *Prijatelja Bon a Bona*, sl. překlad J. Jankovič, Bratislava 1978.

xika a motivů. Některé z nich autorka převzala z lidové slovesnosti, jiné čerpala z každodenního života a z vlastní zkušenosti.

Je smutné, že díla přední makedonské dramatičky, kterou Olivera Nikolovová bezesporu je, jsou až na dvě výjimky z důvodu jazykové bariéry českému čtenáři nepřístupná. Myslím, že by bylo velice přínosné nejen pro českou literaturu, ale i pro literatury ostatních evropských národů, seznámit své čtenáře s málo známými spisovateli jižních Slovanů.

Na závěr bych chtěla ocitovat slova makedonské kritičky Jeleny Lužinové, která vyjadřují úctu a uznání dílu Olivery Nikolovové: *Niz makedonskoto čudovito, apsolutno chipogramsko kulturno nasledstvo vekje so vekovi se trkalaat kupišta srebreni i zlatni jabolki: za da se ima znaenje, darba, intuicija, lubička priroda, tvorečki instinkt, čista duša ... i mnogu – mnogu srekja, bezdrugo. Olivera Nikolova dokažuva deka – IMA..*²⁰

Použitá literatura:

- BAKEVSKI, P.: So mnogu duch i invencija, Večer, 17.12.1975, s. 9.
CEPENKOV, M.: Makedonski narodni prikazni, sv. 5, Skopje 1972.
DRUGOVAC, M.: Makedonskata kniževnost za deca i mladina, Skopje 1996.
DRUGOVAC, M.: Sovremen pristap kon detskata psicha, Nova Makedonija, 6.3.1968.
FAIT, E.: Hry mládeže v Makedonii, Výroční zpráva žižkovského reálného gymnázia za rok 1906/1907, Praha 1907.
LUŽINA, J.: Poetičkiot fenomen na svet-tekst. Srebrenoto jabolko, izbor, Skopje 1998.
MATEVSKI, M.: Pred krenata rampa, Razgledi, maj 1968, s. 1095–1096.
MAZOV, I.: Cepenkov i pred deca, Nova Makedonija, 17.12.1975, s. 10.
MAZOVA, L.: Tolkuvanje na pogovorkite, Nova Makedonija, 13.12.1983.
NIKOLOVA, O.: Srebrenoto jabolko, izbor na dramy: Čuk, čuk Stojanče, Srebrenoto jabolko, Od palec do son, Umna glava, Zemja vo koja nikogaš ne se stignuva, Skopje 1998.
NIKOLOVA, O.: Veseliot tažen Vladimir, Skopje 1983.
NIKOLOVOVÁ, O.: Pohádky o Zokym Pokym, český překlad Dorovský, I., Dorovská, D., Brno 1995.
NIKOLOVOVÁ, O.: Prijateljja Bon a Bona, sl. překlad Jankovič, J., Bratislava 1978.

---

²⁰ Lužina, J.: *Poetičkiot fenomen na svet-tekst*. In: *Srebrenoto jabolko, izbor, Skopje 1998, s. 330.*